

HOCAM PROF. KENAN AKYÜZ

(26.2.1911-3.1.1996)

PROF. DR. RAMAZAN KAPLAN

Kenan Asım Akyüz, Mehmet Abdullah Efendi ile Vâhîde Hanım'ın çocukları olarak 26.2.1911 (13.2.1326)'de, bugün artık millî sınırlarımız dışında Yunanistan'da kalan ve Balkan Savaşı'nda kaybedilen birçok şehirlerimizden biri olan Yanya'da dünyaya geldi. Babasını henüz dört yaşında bir çocuk iken kaybetti. Annesinden öğrendiğine göre, baba tarafı Amasyalı, anne tarafı ise Akşehirlidir. Ailenin, Anadolu'dan Yunanistan'a ne zaman ve hangi nedenle gidip yerleştikleri, burada ne kadar kaldıkları konusunda yeterli bilgi yoktur. Ancak Anadolu'ya tekrar dönüş, çetin bir savunmadan sonra Yanya Kalesi'nin 1913 Mart'ında teslim edilmek zorunda kalınması ve bunun üzerine Yunanlılar'ın Türk halkına karşı baskı ve işkencelerinin artması sonrasına rastlamaktadır. Ancak bir at arabasının alabileceği kadar bir eşya ile Preveze'nin yolunu tutan aile, Hilâl-i Ahmer (Kızılay)'in Balkanları terk etmek zorunda kalan aileler için kiraladığı gemilerden birine binerek muhtemelen 1913 Eylül'ünde İzmir'e geldi. Birkaç ay burada kalıp, baba Mehmet Abdullah'ın Ankara'ya tayin edilmesi üzerine, Ankara'ya taşındılar. Kısa bir süre sonra da, savaş dolayısıyla Mehmet Abdullah'ın birliği Çanakkale'ye gönderilince, ailenin öteki üyeleri akrabalarının bulunduğu İstanbul'a gittiler.

Akyüz'ün baba tarafından dedesi Hasan Celâleddin zahire ticareti ile uğraşan, anne tarafından dedesi Mehmet Arif ise İstînaf Mahkemesi üyesi ve hat sanatına meraklı bir zattır. Babası Mehmet Abdullah, ilkokuldan sonra İstanbul'daki akrabalarından birinin yanına gönderilmiş, önce Mercan İdadisi'ne kaydı yapıp bir yıl sonra da Fatih Medresesi'nde tahsile başlamıştır. Fatih Medresesi'nden icazetini alan Mehmet Abdullah, orduya geçmiş, değişik birliklerle farklı yerlerde görev yapmıştır. I. Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine, görev yaptığı birlik Çanakkale'ye gönderilen Mehmet Abdullah, alay müftülüğü ile görevli olduğu, fiilen savaşa katılmak durumunda olmadığı halde savaşa katılmış ve şehit düşmüştür. Savaşın yıkıcı

etkilerinin bütün yoğunluğu ile yaşandığı bu yıllarda, ailelerinin tek erkeği olan ve Irak cephesinde savaşa katılan mühendislik mektebi öğrencisi dayısıyla birlikte küçük kardeşi dizanteri salgınında, anneanesi ise tifüsten hayatlarını kaybetmişlerdir. Böylece ailenin yönetimi, Prof. Akyüz'ün "akıllı ve tedbirli bir kadını" diye andığı, kız rüştiyesi mezunu annesine kalmıştır.

Kenan Akyüz, okul çağına geldiği zaman evlerinin olduğu Beşiktaş'ta ilkokul bulunmadığı için, Teşvikiye'deki Numune-i Terakki adlı bir okula verildi. Üç sınıflı bu okulu 1920'de bitirdi. İlkokul kısmı da bulunan Kabataş Sultanisi (Lisesi)'nin üçüncü sınıfından -uygulama böyle gerektirdiği için- ilkokul öğrenimine devam etti. Orta ve lise öğrenimini de, zamanının çok seçkin bir eğitim kurumu ve "Kabataş Darülfünunu" olarak anılan bu okulda yaptı. Ahmet Haşim, Ömer Seyfettin, Salih Zeki Aktay, Ali Canip, Mehmet Behçet Yazar, Mükrimin Halil ve Ruşen Kam okulun öğretmen kadrosunda yer alan adlardan bazılarıydı.

Kenan Akyüz, 1930 yılında Kabataş Lisesi'nden mezun olduktan sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümünde yüksek öğrenime başladı. Fuat Köprülü, Ali Ekrem Bolayır, Ahmet Caferoğlu, Ragıp Hulusi, Dumésil, Yusuf Şerif, Léo Spitzer, Osman Reşer, Ömer Ferit Kam, Kilisli Rıfat, Zeki Velidi Togan, İsmail Hakkı Baltacıoğlu gibi, kendilerini "minnet ve rahmetle" andığı hocaların öğrencisi oldu. Lisans tezini, Fuat Köprülü'nün yönetiminde, "İskendernâmeler"deki vakalarla, bunlar arasındaki benzerlik ve farklılıkların tespiti konusunda; *Şehnâme*'deki ilgili bölümle, Genceli Nizami'nin *İskendernâme*'si ve bu konunun Türk edebiyatındaki en tanınmış örneği Ahmedî'nin *İskendernâme*'sinde aşağı yukarı yirmi bir bin beyti bulan metinleri inceleyerek hazırladı. Edebiyat Fakültesi'ndeki öğrenimini 1933-1934 öğretim yılında tamamladı. Aynı zamanda, diplomasının herhangi bir konudaki ihtisasla ilgisi bulunmayan, fakat öğrencilerine barınma imkânı sağlamakla, onları liselerde öğretmenlik yapmaya zorlayan Yüksek Muallim Mektebi'nden de mezun olmuş oldu.

Kenan Akyüz'ün memuriyet hayatı, Kars Lisesi'ne edebiyat stajyeri olarak atanmasıyla başladı (30.9.1934). Kars Lisesi'ndeki görevi 1.4.1936 tarihine kadar devam etti. Ancak Kars'ı kültür ortamıyla sıkıcı bulduğu için, tatil sonrası herhangi bir mazeret göstermeksizin Kars'a dönmeyip 1935- 1936 ders yılını İstanbul'da

geçirdi. Sivas Lisesi edebiyat öğretmeni Fazıl Bey'in, Orta Öğretim Genel Müdürü Avni Yukaruc'un İstanbul'da bulunduğu bir sırada, kendisini Avni Bey'e götürüp tanıştırması ve Avni Bey'in yedi aylık bir rapor getirmesi halinde o yılların en iyi okullarından Sivas Lisesi'ne tayin edilebileceğini söylemesi üzerine Akyüz, hocası Fuat Köprülü'ye müracaat etti. Onun yardımını sağlayıp, o tarihlerde genç bir doçent olan Süheyl Ünver'in verdiği rapordan sonra, memuriyetinde kesinti meydana gelmeksizin yine edebiyat stajyeri göreviyle Sivas Lisesi'ne tayin edildi (3.4.1936). Akyüz, üç aya yakın görev yaptığı Sivas Lisesi'nden 26.6.1936 tarihinde, askerlik nedeniyle ayrıldı ve stajyerliği de kaldırıldı. Yedek subay rütbesiyle askerliğini tamamladı (1.11.1936-1.11.1937). Askerlik dönüşü, tekrar Sivas Lisesi'nde görevlendirildi ve öğretmenliği 17.9.1938 tarihine kadar sürdü. Üniversitede göreve başlamadan önce, 1.10.1938-3.1.1944 tarihleri arasında ve yaklaşık beş buçuk yıl Yozgat Lisesi edebiyat öğretmenliğinde bulundu. Bu dönemde yaz tatillerini İstanbul'da ve kütüphanelerde çalışarak geçiren Akyüz, çalışmalarını Fikret üzerinde yoğunlaştırdı. Onun Fikret'e ilgisi, ilkokulun beşinci sınıfında iken ve dayısından kalan kitaplar arasında bulunduğu *Rübab-ı Şikeste* ile başlamıştı. Fikret'le ilgili topladığı malzemeyi değerlendirip yazmaya başladı ve bu çalışma, hiç de öyle tasarlanmamışken, Akyüz'ün hayatında yeni bir dönemin kapılarının aralanmasına neden oldu.

Bu çalışması sayesinde, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde açılan ve yabancı dil sınavı 6.1.1944 ile bilim sınavı 8.1.1944 tarihlerinde yapılan "Türk edebiyatı doçentliği imtihanı"na katılması uygun görüldü. Prof. Necmettin Halil Onan, Prof. Abdülkadir İnan, Prof. Necati Lugal ve Prof. Ferit Kam'dan oluşan bilim jürisi önünde daha sonra kitap olarak yayımlanan (1947) Tevfik Fikret adlı tezini savunan Akyüz; ayrıca dinleyicilerin de izleyebildiği "Ziya Paşa Eserleri, Fikirleri ve Edebî Şahsiyeti" konulu bir ders yaptı. "Doçentlik imtihanı"nın her aşamasında başarılı bulunarak 31.1. 1944 tarihli kararname ile Yozgat Lisesi edebiyat öğretmenliğinden Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk edebiyatı doçentliğine tayin edildi. Böylece lisede geçen on yıllık bir öğretmenliğin ardından Akyüz'ün hayatında, 1944 yılı Ocak ayından 1980 yılının Temmuz'una kadar akademik düzeyde sürecek yeni bir dönem başlamış oldu. Aynı yıl (1944) Ekim ayında Ayşe Emel İliş Hanımla evlendi. Bu evlilikten, ailenin tek çocuğu olan Rint Akyüz dünyaya geldi (3.1.1949).

Fakültede göreve başladıktan sonra, öğretim üyeliğindeki görevlerinin yanı sıra, Millî Eğitim Bakanlığınca yayımı sürdürülen *İnönü Ansiklopedisi*'nin yayım işlerinde 1.4.1945 tarihinden itibaren çalışmaya başladı. Sanıyorum, Fakültede daha sonra bölüm hâlini alacak tüzel kişiliğin ilk adımları kabul edebileceğimiz faaliyetler kapsamında düzenlenen Kütüphanecilik Kursu'nun 1945-1946 öğretim yılı çalışmalarının başlaması münasebetiyle, eski metinlerin okunması ve yazılması derslerini vermek üzere ve ek görevle eski metinler doçentliğine tayin edildi. Bu arada Başbakanlık Basın ve Yayın Umum Müdürlüğü "Etüt Heyeti Söz Komitesi"nde de görev alan Akyüz, 1.6.1945'te bu görevinden ayrıldı. Bu arada ilk eserinin hazırlıklarını tamamlayıp, doçentliğe müracaatı sırasında, zaman darlığı nedeniyle değerlendirme imkânı bulamadığı malzemeyi de kullanarak, doçentlik tezini yeniden düzenleyip yayımladı (*Tevfik Fikret*, 1947).

Tetkiklerde bulunmak üzere ve iki yıllık bir süre için Fransa'ya gönderildi. Ancak Fakültedeki eğitim-öğretim faaliyetleri gerekçe gösterilerek izni bir yıla indirildi. 13.11.1951 ile 13.11.1952 tarihlerini içine alan izni, iki buçuk ay kadar (Ocak 1953 sonu dâhil) daha uzatıldı ve Kenan Akyüz bu süreyi İngiltere'de geçirdi.

Yurda döndükten bir yıl kadar sonra, 26.4.1954 tarihi itibarıyla profesörlüğe yükseltildi ve atandı. Profesör unvanıyla ilk dersini, jüri ve dinleyiciler huzurunda 4.5.1954 günü "Yeni Edebiyatın Bir Nazariyatçısı Olarak Recaizade Ekrem" konusunda yaptı. Profesörlüğü öncesinde, gerçekten bilimsel ciddiyet ve çabanın dikkat çekici bir örneği sayılması gereken *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi* yayımlanmıştı (1953).

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünce Fuzuli yılı münasebetiyle yürütülen etkinlikler kapsamında yararlı olacağı düşüncesiyle, Şubat 1958 sömestri tatilinde Irak'a gitti. Yirmi gün kadar buradaki kütüphaneleri ziyaret ederek inceleme ve çalışmalarda bulundu. Öğretim yılı sonunda ise, Nato Konseyi'nin, Nato milletleri arasındaki kültürel bağları güçlendirmek amacıyla, üye ülkelerin bilim adamlarına ayırdığı araştırma burslarından birini alarak dört ay (Temmuz 1958-Ekim 1958) Fransa'da kaldı. Buradaki araştırma ve incelemelerinde "L'Esprit européen dans la littérature Turque" konusundaki çalışmalarının malzemesini görme imkânını elde etti. "Tanzimat ve Yeni Osmanlılar" konulu bir tebliğ sunduğu ve 1960

yılıının Ağustos ayında Moskova'da toplanan "25. Müsteşrikler Kongresi"ne katılmasının ardından, Paris Millî Kütüphanesi'nde çalışmalarını sürdürebilmesi için Ekim ayı başına kadar izinli sayıldı. Bu tarihlerde kürsü yönetiminde doğan boşluk nedeniyle, Rus Dili ve Edebiyatı Kürsüsü'nün yönetimi ile görevlendirildi (30.9.1960). Azerbaycan yazar ve düşünürü Mirza Fatali Ahundov'un 150. doğum yıldönümü dolayısıyla 27.10.1962 tarihinde Bakü'de yapılan anma törenlerine katıldı. Türkiye ile Polonya arasındaki kültürel mübadele programı gereğince, Türkoloji çalışmalarını düzenlemek için bir ay süreyle Varşova Üniversitesi'ne gönderilen Kenan Akyüz, 1963 Temmuz-Kasım aylarını Polonya'da geçirdi. Bunu izleyen günlerde Çekoslovakya ve Budapeşte'de bilimsel ve kültürel ziyaretlerde bulundu. Dışişleri Bakanlığı adına ve 5-20.10.1967 tarihleri arasında, RCD Bakanlar Konseyi kararları çerçevesinde bilimsel inceleme ve görüşmelerde bulunmak üzere İran'a gitti. Bu yıllarda öğretim üyeliğinin yanı sıra, bugün üniversitelerimizde TÖMER adı altındaki dil öğretim merkezlerinin bir anlamda ilk adımı kabul edilebilecek Türkçe Kursları'nı idare etti. Türkçenin ve Türk kültürünün yabancılarla öğretilip tanıtılmasına öncülük yaptı. Millî Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu'nun "Şair ve Yazarları Tanıtma Komisyonu"nda görev aldı. 6-13 Mayıs 1970 tarihlerinde Atina'da düzenlenen "II. Milletlerarası Güneydoğu Avrupa Tetkikleri Kongresi"ne katıldı ve "Modern Türk Edebiyatında Romantizm" başlıklı bir tebliğ sundu. 16-23 Ağustos 1973'te, Paris'te "XXIX. Müsteşrikler Kongresi" toplanmıştı ve Akyüz'ün kongrede sunduğu tebliğinin konusu "La Conception D'un Theatre National Pendant La Periode De Tanzimat" idi. 15-20 Ekim 1973 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilen "Uluslararası I. Türkoloji Kongresi"ne ise, "Türkiye'de Edebiyat Tarihçisinin Sorunları" adını taşıyan tebliği ile katıldı. 4-10 Eylül 1974 tarihlerinde Romanya'da yapılan III. Milletlerarası Güneydoğu Avrupa Etüdleri Kongresi'nin ardından; 24-26 Eylül 1974 tarihlerinde Napoli'de toplanan "I. Osmanlı Etüdleri Kongresi"nde de bulunan Akyüz, "II. Meşrutiyet Devrinde Batı Edebiyatının Kaynaklarına İnme Denemesi" konulu bir tebliğ hazırlayarak 5-10 Eylül 1976 tarihleri arasında Hamburg (Batı Almanya)'ta gerçekleştirilen "II. Uluslararası Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Tetkikleri Kongresi"nin katılımcıları arasında yer aldı.

Kenan Akyüz, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nden başka; bir dönem dekanlığını da yaptığı (Mart 1970-Kasım 1972) Ankara

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin de öğretim üyelerinden biriydi. 1976-1977 öğretim yılından başlayıp üniversiteden ayrılıncaya kadar, Güzel Sanatlar Kürsüsü'nün lisans ve lisansüstü programlarında "Çağdaş Türk Edebiyatı", "Türkiye'de Çağdaş Edebiyat ve Kültür Hareketleri" ve "Türk Romanının Gelişimi" konularında dersler verdi. 17-23 Eylül 1978 tarihleri arasında Yugoslavya'da yapılan bir kongreye giden Akyüz; son olarak 1-5 Temmuz 1980'de Fransa'nın Strasbourg şehrinde toplanan "II. Uluslararası Türkiye'nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi Kongresi"ne Kültür Bakanlığı adına katıldı ve yaş haddinden dolayı, 13.7.1980 tarihi itibarıyla üniversitedeki görevinden ayrıldı. Üniversiteden ayrıldıktan sonra da, ömrünün sonuna kadar bilimsel çalışmalarını sürdüren Prof. Akyüz, Türk edebiyatının 1860-1980 yıllarına ait dönemin geniş hacimli bir tarihini yazmakla meşguldü. Görüşmelerimiz sırasında edindiğim bilgilere göre, epeyce de yol almış, söz gelişi şiirde İkinci Yeni'yi yazmıştı. Ancak, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi ve Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri* gibi, gerçekten Türk edebiyatı araştırmacılarının ve kültür çevrelerinin önemli bilgi kaynaklarından biri olacağına içtenlikle inandığım bu çalışmasını, yazık ki hocam tamamlayamadan 3.1.1996 tarihinde vefat etti. Kabri, Zincirlikuyu Mezarlığı'ndadır. Eşi Emel Hanım da 15.5.1989 tarihinde vefat etmişti.

Prof. Kenan Akyüz, çağdaş Türk edebiyatı üzerine yaptığı çalışmalarla tanındı. Onun araştırmacılığının en karakteristik yönü, edebî şahsiyet, eser ve dönemleri, bunlar üzerinde etkisi olabilecek tarihî ve sosyal şartlarla birlikte düşünmek ve değerlendirmek biçiminde ifade edilebilir. Günümüz edebiyat araştırmalarında, dikkati, daha çok edebiyat eserinin kendisine yönelten anlayış yaygın olmakla birlikte, tarihî bakış tarzının büsbütün önemini yitirdiği de söylenemez. Çünkü, eseri merkez alan yaklaşımlar bile, bazı durumlarda bununla yetinmeyerek, edebiyatla ilgili olguların açıklanmasında tarihî ortam ve sosyal şartların imkânlarını kullanmaktan geri durmamaktadırlar. Ayrıca, belge ve metin yayımına ağırlık vererek Türk kültür ve edebiyatının meselelerini aydınlatmaya çalışmak da, Prof. Akyüz'ün araştırmacılığının bir başka yönü olarak görülebilir.

"Haddini aşmak" kabul edilmeyeceğini düşünerek, hocamın kitap halindeki eserleri ile geniş hacimli bazı makaleleri hakkında şu hususlar ifade edilebilir:

1-*Tevfik Fikret*, Ankara 1947, 354 s.

Akyüz'ün bu çalışması, doçentliğe müracaatında doçentlik tezi amacıyla hazırlanmış, tez biçiminde kabulünden sonra yeni bölümlerin eklenmesiyle 1947 yılında yayımlanmıştır. Adından da anlaşılacağı üzere, Türk şiirinin en tanınmış şahsiyetlerinden Tevfik Fikret'i konu alan eserde şair, hayatı ve fikrî biyografisi açısından değerlendirilmekte, eser, yayımlandığı tarihe kadar görülüp bibliyografyasında yer alan kaynakların zenginliği ile dikkati çekmektedir.

2-*Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*, 1.baskı 1953, 7. baskı İstanbul 1999, 1032 s.

Türk şiirinin Tanzimat'tan itibaren yöneldiği batılı yeni kültür ortamının etkisiyle, Cumhuriyet döneminin başlangıcına kadar geçen sürede meydana getirilmiş örneklerden seçmeleri bir arada toplayan eser, düzenlenişi ve muhtevası bakımından, klâsik antoloji anlayışının sınırlarını aşmaktadır. *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*'nde, Şinasi (1826-1871) ile başlayıp Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983)'le son bulan 49 şair ve bunlara ait 850'ye yakın örnek metin yer almaktadır. Şairlerin biyografileri, sanat ve edebiyat anlayışları, eserlerinin değerlendirilmesi ile Antoloji'deki her bir bölüm, adeta her şairin monografik etüdü mahiyetindedir. Metinlerin seçiminde, şairin edebî şahsiyetinin gelişimindeki değişmelerin gözetilerek buna göre metin seçilmesi ise, Türk şiirinin Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar olan dönemdeki tarihî seyrini takip etmeye imkân vermektedir. Klasik antoloji anlayışından ayrılan özellikleriyle, türünün tek örneği olmaya devam eden *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*, bu mahiyette eserlerin ortaya çıkışına da öncülük yapmaktadır.

3- *Fuzuli Divanı*, Ankara 1958, 573 s.

Prof. Kenan Akyüz, Süheyl Beken, Dr. Sedit Yüksel ve Dr. Müjgân Cunbur'un ortak hazırladıkları bu çalışma, Türkiye resmî kitaplıklarında mevcut 68 yazma Divan'ın gözden geçirilip karşılaştırılması suretiyle meydana getirilmiştir. Eser, sadeleştirilerek Akçağ yayınevi tarafından tekrar basılmıştır (1990).

4-“Paris Millî Kütüphanesinde İlk Türkçe-Fransızca ve Fransızca-Türkçe Yazma Eserler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı / Belleten*, Ankara 1959, s.249-292.

Fransız Millî Kütüphanesi'nde Türkçe yazmalar koleksiyonu üzerinde yapılan çalışmalara dayanarak, Türk-Fransız ilişkilerinin doğuşu ve gelişiminin ele alındığı araştırmada, 1636 yılı, bu ilişkilerin başlangıç tarihi olarak ortaya konmakta, 18. yüzyılın sonlarına doğru zayıflayan ilişkilerin, 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra tekrar, fakat tek taraflı olmak üzere canlanmaya başladığı belirtilmektedir.

5-"Finten", *Türkoloji*, I / 1 (1964), s.15-49.

Abdülhak Hâmid'in tanınmış tiyatro eserinin ayrıntılı bir değerlendirilmesi mahiyetindeki makale, tiyatro edebiyatı metinlerinin bilimsel esaslara göre yapılacak incelemelere örnek oluşuyla da önemli bir çalışmadır.

6-Ziya Paşa'nın Amasya Mutasarrıflığı Sırasındaki Olaylar, Ankara 1964, 117 s.

Prof. Akyüz'ün arşiv çalışmasının başka bir örneği olan bu eserde, Ziya Paşa'nın Amasya Mutasarrıflığı sırasında geçen olaylarla ilgili ve Devlet Arşivi'nde bulunan tahkikat dosyasındaki belgelerin yayımı ve bunların değerlendirilmesi yer almaktadır. Doğrudan Ziya Paşa ile ilgili olmakla birlikte, 19. yüzyılın ikinci yarısında yöneticilerin karşı karşıya kaldıkları yerel tepkilerin ve toplumsal yapının mahiyetini tespit etmesi bakımından da dikkate değer bir araştırmadır.

7-*Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri* (1860-1923), 1.baskı 1965, 10. Baskı İstanbul 2000, 270 s.

Türk kültür ve edebiyatı üzerine bilgiler vermek için, önce makale halinde, Batı'da yayımlanan bir kaynak eserde, (*Philologiae Turcicae Fundamenta*, II, Darmstad 1965, s.465-625) Fransızca yer alan *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri*, aynı yıl *Türkoloji Dergisi*'nde yayımlanmış (*Türkoloji Dergisi*, II / 1 (1965), yine bu dergide ikinci baskısı yapılmıştır (1969). Daha sonra, bir makalenin sınırlarını aşan geniş hacmi nedeniyle, 1979 yılında kitap olarak basılmıştır. Eserde, Türk edebiyatının, Tanzimat'tan Cumhuriyet'in başlangıcına kadar geçen dönemdeki modernleşme ve gelişme süreci; dönem, tür ve edebî şahsiyet sıralaması esas alınarak incelenip değerlendirilmektedir. Eser, modern edebiyat tarihi anlayışı ve zengin bibliyografyasıyla dikkati çekmektedir.

8-Encümen-i Dâniş, Ankara 1975, 67 s.

“Üniversiteye gerekli ders kitaplarını hazırlamak, halkın kütle hâlindeki eğitimini sağlamaya çalışarak medenî kalkınmayı çabuklaştırmak ve Türk dilini geliştirmek” gibi hizmetleri gerçekleştirmek üzere kurulmuş Encümen-i Dâniş, Başbakanlık Arşivi’nde bulunan belgelere göre incelenip değerlendirilmekte, belgelerin metinleri çalışmada yer almaktadır. Bu eser de, Prof. Akyüz’ün arşive dayalı çalışma tarzının bir başka örneğidir.

Prof. Akyüz’ün bunlar dışında kalan ve yalnızca bir listesini vermekle yetineceğimiz çalışmaları şunlardır:

Metin Çalışmaları :

- 1-*Şehname*, C.I-IV, İstanbul 1945,1947,1949,1955.
- 2-*Vatan Yahut Silistre* / Namık Kemal, Ankara 1960.
- 3-*Gülnehal* / Namık Kemal, Ankara 1960.
- 4-*Zavallı Çocuk* / Namık Kemal, Ankara 1960.
- 5-*Finten* / Abdülhak Hamit Tarhan, İstanbul 1964.
- 6-*Şiirler* / Ahmet Haşim, İstanbul 1973.
- 7-*Denizci Hasan (Hasan Mellah)* / Ahmet Mithat, İstanbul 1975.
- 8-*Yabancılar İçin Türkçe Dersleri*, Ankara 1976.

Makale / Bildiri :

- 1-“Abdullah Efendi’nin Rüyalari”, *Ülkü*, VI / 68 (1944).
- 2-“Şinasi’nin Fransa’daki Öğrenimi İle İlgili Bazı Belgeler”, *Türk Dili*, 31 (1954).
- 3-“Ahmed-i Dâi’nin Bilinmeyen Bir Eseri”, *Türk Dili*, 33 (1954).
- 4-“Çalığışu”, *Hisar*, 75 (1956).
- 5-“Sergüzeşt Romanı Üzerine”, *Türk Dili*, 55 (1956).

6-“Ziya Paşa'nın Biyografisine Ait Yeni Belgeler”, *Türk Dili*, 57 (1956).

7-“Edebiyat-ı Cedide Bir Salon Edebiyatı mıdır?”, *Zafer*, 10 (1956).

8-“Fuzuli'nin Farsça Divanına Ait Yeni Bir Yazma”, *Türk Dili*, 68 (1957).

9-“Eski Harfli Türkçe Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu” (Tanıtma), *Türkoloji Dergisi*, I / 1 (1964).

10-“Türkiye’de Edebiyat Tarihçisinin Sorunları”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi 50. Yıla Armağan*, Ankara 1973.

11-“Yozgat'ta Evlenme Adetleri”, *I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, Ank.1976.

12-“Türk Edebiyatı, Yeni”, *Türk Ansiklopedisi*, XXXII, Ankara 1982, s.134-201. (Bu makale *İslâm Ansiklopedisi*'nde de yer almıştır: İstanbul 1988, s.565-627).

13-“Dar Boğaz”, *Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı 1983*, İstanbul 1983.

14-“Türk Ocakları”, *Bellekten*, L / 196-198 (1986).

15-“Nâmık Kemâl Et Les Questions Economiques Et Financières”, *Colloques Internationaux du CNRS No: 601 Economie et Sociétés dans l'Empire Ottoman*.

Hocamla, öğrenciliğim sırasında çok özel bir tanışıklığım olmadı. Son sınıf öğrencisi iken ve yalnızca “Millî Edebiyat” dersimize gelmiş, bir de bitirme tezimi onun yönetiminde hazırlamıştım. Ancak, Millî Edebiyat dersinde, ders işleme tarzının bir gereği olarak, hocam, Ziya Gökalp'in bir metnini benim işlememi istemişti. Bu dersteki konuşmalar, bu metinle sınırlı kalmayıp, konuyla ilgisiz olmamak kaydıyla, çok çeşitli edebiyat ve kültür meselelerini içine alan bir mahiyet kazanmıştı.

Fakülteyi bitirdikten sonra, hocam, öncelikle nedenini yalnızca bu derse bağladığım bir teklifte bulunarak, asistanlık sınavlarına katılmamı istedi. Mezun olduğum fakülteadaki akademik hayatım böylece başladı. Akademik hayat içinde yer alışımda olduğu gibi,

bilim hayatımızın, anlayış ve tutumumuzun biçimlenmesinde de hocamın emeği vardır. Gerçi, asistan olduktan bir yıl sonra hocam üniversiteden ayrılmış olduğu için, üniversite kapsamında bir birliktelikten söz edilemezdi. Ancak, üniversiteden yaş haddi nedeniyle ayrıldığı 1980'den vefat yılı olan 1996'ya kadar pek çok zaman bir arada olma imkânımız hep olmuştu. Onunla görüşmelerim sırasında, benim neslimden önceki birçok insanı kimi yönleriyle tanımış oldum. Bu bir bakıma, farklı nesle mensup bir bilim adamının bakış açısından, geçmişe yapılan bir yolculuktu.

Prof. Akyüz, kendine göre bir dünya görüşü ve doğruları olan, dahası doğru bildiği şeylerde ısrar eden kişiliğine rağmen; tanıdığım kadarı ile, bir grup, zümre ve ideoloji insanı değildi. Hele muhtevası itibariyle ideolojik davranmaya pek uygun edebiyat araştırmalarının, ideolojik seçimlerin ifade aracı yapılmasını hiç hoş karşılamaz, bunu bilim adına çok sakıncalı bir yol kabul ederdi.

Kırk altı yıla yaklaşan eğitim öğretim hayatı boyunca birçok öğrenci yetiştirmiş, Türk eğitim, kültür ve bilimine değerli hizmetlerde bulunmuş hocamı minnet ve rahmetle anıyorum.*

* Yazımızdaki bazı bilgiler için, *Prof. Kenan Akyüz Hayatı- İlmî Şahsiyeti-Eserleri* (1995) adlı bir bitirme ödevi hazırlayan Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencisi Ayfer Gök'ün hocamızla yaptığı görüşme sonucunda ortaya çıkan ve bir örneği de bizde bulunan metinlerden yararlanılmıştır.